



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo**

**Marca, Pierre de**

**Parisiis, 1669**

XI. Non potest concedi dispensatio juris divini, vel naturalis, sed tantùm interpretatio.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-15591**

quàm unum ex pusillis scandalizare. Quod ea conditione temperant è Beda, ut vitetur proximorum scandalum, in quantum id fieri potest sine peccato. Porro Episcopi qui ab executione rescripti cessant, ratione scandali emergentis, literis suis Summo Pontifici causam referre debent cur iussa non impleverint; ut colligitur ex Alexandro III. In quo dispar est ratio surreptionis, qua jus tertij læditur, & scandali, quod è novitate præcepti proficiscitur: quia de vitio surreptionis pronuntiare potest iudex delegatus; sed ob metum scandali superferret executioni, & rescribit.

I. X. Regula proposita de rescriptis non exequendis ut vitetur scandalum, sola sufficeret in disceptationibus quæ apud nos frequentantur in foro. Sed quia Theologis & nostris interpretibus placuit aliam quoque difficultatem attingere, scilicet quid agendum sit, si rescripta ita canones & disciplinam violent ut in apertum Reipublicæ Christianæ detrimentum cedant, referendam duxi eorum sententiam: quæ adeo apud illos certa est, ut in eam ex æquo consentiant utriusque opinionis vindices, tum qui pro Pontifice stant in controversia de Conciliorum auctoritate, tum illi qui Concilium Pontifici præferunt. Afferunt omnes eo casu reverenter agendum cum Romana sede, ita tamen ut executio rescriptorum suspendatur. Non quòd aliquis possit esse iudex Papæ, aut auctoritatem habeat in illum, sed per modum defensionis, inquit Caietanus. *Cuilibet enim est jus ad resistendum injuriæ, & impediendum, defendendumque.* Eadem est sententia Innocentij IV. & Hostiensis, non esse parendum rescriptis Papæ, quibus status Ecclesiæ perturbaretur, aut insigniter decoloraretur. Panormitanus autem eo casu Imperatorem teneri ad subsidium Ecclesiæ. Vnde Victoria & Cordubensis hauserunt, in his difficultatibus posse subditos auxilia Principum implorare, ut eorum auctoritate executio impediatur. Quæ omnia sic interpretanda sunt, ut inde argui non possit defectus auctoritatis in Summo Pontifice, sed defectus intentionis, ut loquuntur nostri. Nec enim existimandum est ab illa sede, quæ paternarum regularum & juris & æqui custodiam ab aliis exigere solet, alienas à commodis Ecclesiæ institutiones consultò proficisci. Etsi enim legibus ceteris non teneretur, à reatæ rationis legibus solvi non potest. Quare ita se gerere solet & debet ut prætermittat *clavem discretionis ante clavem potestatis*, quemadmodum loquitur Innocentius IV. Vnde fluxit vulgatum illud, usurpatum à Panormitano & à ceteris interpretibus, om-

nia in arbitrio Pontificis esse posita, *clavem non errante.* Eo sensu accipiendæ sunt Leonis IV. comminationes anathematis in eos qui mandata Romanorum Pontificum violaverint, quæ scilicet ab iis salubriter fuerint promulgata. Hæc sunt ejus verba relata ab Ivone è Concilio Leonis Papæ IV. Episcoporum LXXII. *Si quis dogmata, mandata, sanctiones, interdicta, vel decreta pro catholica fide, pro ecclesiastica disciplina, pro correctione fidelium, pro emendatione sceleratorum, vel interdictione imminentium vel futurorum malorum, à sedis apostolicæ Præsule salubriter promulgata contempserit, anathema sit.* Eadem est sententia Gregorij VII. *Qui apostolicæ sedis saluberrimo præcepto obedire noluerit, idololatriæ peccatum incurrit, teste Samuele, & beato Gregorio adfructe.* Vnde patet manifestè, quod supra monui, alienum esse à proposito sedis apostolicæ ut in iustis decretis & fortasse perniciosius pareatur; cum in iis tantum quæ salubria sunt, & commoda, obedientiam exigat.

X. Paucis attingi recentiorum opiniones, ut unicuique constaret hoc quoque esse Summorum Pontificum consilium, ut iniquis rescriptis consensus non accommodetur, cum hæc sententia, à tot auctoribus expressa, nunquam ulla sedis apostolicæ censura perfricta fuerit. Sed si quis à me expectet ut quis fuerit in hac questione veterum sensus promam, nihil illultrius afferre possum eximio Facundi Hermianensis loco, qui summam quoque Romanorum Pontificum auctoritatem commendat. Agit de Vigilio Papa, quem impugnatores Trium capitulorum se consuluisse dicebant. *Ille, inquit Facundus, non in destructionem paternæ sententiæ, (id est, Papæ Leonis, & Synodi Chalcedonensis) sed potius in defensionem atque ultionem, primam accepit & maximam potestatem, nec aliquid contra veritatem, sed pro veritate plus ceteris consacerdotibus potest. Paulus enim dicit Apostolus: Non enim possumus aliquid adversus veritatem, sed pro veritate.* Quæ verba licet negotia fidei præcipuè respiciant, at tamen ad disciplinæ justum ordinem, qui pessumdari non debet, rectè quoque trahi possunt.

XI. Ceterum observandum est, dispensationem ad jus divinum aut naturale non porrigi, ut ex Ivone docuimus, & farentur omnes Theologi, & saniores Iuris Canonici interpretes: quia Pontifici non licet jure suo aliquem ab obligatione juris divini & naturalis eximere, licet jura illa interpretari possit. Quare meritò Almainus glossarum auctores & plerisque Iuris Canonici interpretes arguit, quòd afferant ex causa Pontifici liberum esse ut circa jus illud dispen-

2. Beda in c. 9. Marti. c. 2. Scandalizaverit, de reg. juris. c. 2. de novi operis nunciat.

3. c. Si quando, de rescriptis.

4. c. Super litteris, de rescriptis.

Caietan. in tract. de auct. Papæ c. 27. Paludanus tract. de potest. Papæ. Turrocratica l. 1. de Ecclesiâ c. 106. d. 40. c. Si Papa. & dist. 21. c. In nomine Domini. & 70. cap. Si transierit. Iacobatus l. 8. art. 3. in 6. remedio, & art. 12.

1. Innoc. & Host. in c. Quamvis, de condict. sylvestri in summa, verbo Papa p. 21.

3. Vassem. in c. Sicut, de jurjur.

4. Victoria de potest. Papæ & Conc. prop. 7. & Cordubensis de potest. Papæ q. 8.

Innoc. in c. Quamvis, de jurjur.

Panor. in c. Ven-

rabulum. dist. 16.

170. c. pro de. c. 11. h. c.

170. d. 10.

Facundus Herm. l. 1. pro defension. Trium capitulorum c. 4.

1. Ca. 11.

& Imperij Lib. III Cap. XVI. 189

set. quod dicendi genus repudiari debet, nisi ad interpretationem & declarationem juris illius referatur. Qua de re graviter scripserunt Covarruvias & Rebuffus noster variis in locis.

C A P V T X V I.

Synopsis.

I. De privilegijs agit, quibus derogatur Iuri Canonico, eximendo Capitula & monasteria ab Episcoporum jurisdictione. Monachi olim sub Episcopis.

II. Monasteria liberata olim ab Episcoporum potestate Decretis synodorum, & consensu regio. De hoc consensu hic agendum, qui adhibitus est in exemptione monasteriorum sancti Dionysij & Corbeia.

III. Decretorum regionum usus docetur à Marculfo: quo & exemptio ab Episcopis indulta confirmatur. & immunitates quadam jure regio conceduntur. Id etiam probatur à Flodoardo, & Synodo Suesionica. Effectus illius Decreti ostenditur à Carolo Calvo.

IV. Accessit auctoritas Summorum Pontificum, temporibus Gregorij Magni, cum regio consensu; quamvis plena exemptio à jurisdictione Episcopi tributa non sit. Adeo datus exemptionem induisit monasterio Turonensi. Meminit regij Edicti contra laicos. Regum tamen decreta ad confirmationem exemptionum pertinebant, à Pipino, & à Nicolao, qui precibus Regis & Episcoporum libertatem monasterij S. Carlesij firmavit.

V. Idem observatum à proceribus Galliarum, qui ex consensu Episcoporum decreto suo monasteria à se condita eximebant, & subiciebant Romana Ecclesie. Ivo requirit in istis privilegijs Episcopi consensum, apostolicam auctoritatem, & Regis Pragmaticam Sanctionem.

VI. Hinc profectum, ut tandem à sede apostolica monasteria exempta fuerint, ob immoderam Episcoporum, illis invidis; ut docent Gregorius VII. & Alexander II. Tandem ex vero Pontificum arbitrio concessa sunt exemptiones. Quod displicuit Bernardo & ceteris ejus avi.

VII. Crevit exemptorum numerus, simulque creverunt Episcoporum querela, ut patet à Durando.

VIII. Regi competere ut incommodis exemptionum proficere curet. Novos Religiosorum ordines, nec novus Ecclesias, aut monasteria construi posse sine Regis consensu.

I. SOLET Iuri Canonico derogari non solum per dispensationes, sed etiam per varia privilegia quae à Pontificibus indulgentur. Ea cum varij generis sint, scilicet ad tempus, vel perpetua, & personalia, vel realia; hic tantum de iis breviter aliquid dicam quae corporibus perpetuo indulta sunt, verbi gratia, exemptiones monachorum & Capitulorum ab Episcoporum jurisdictione. Quae privilegia dispensationum nomine explicant Goffridus Vindocinensis & Bernardus. Certum est monachos aequè ac Clericos Episcopis subijci debere, ut definit

Concilium Chalcedonense canone quarto. Quod multis deinde canonibus confirmatum est, & in Gallia constitutum canonibus Concilij Agathensis & canone xix. Concilij Aurelianensis habiti anno quingentesimo undecimo: *Abbates pro humilitate religionis in Episcoporum potestate consistant; & si quid extra regulam fecerint, ab Episcopis corrigantur.* Quibus adhæsit Ecclesia Hispanica, quae de monachis observandum statuit quod *Synodus Agathensis, vel Aurelianensis, noscitur decrevisse.*

II. Sed paulatim ab eo jure recessum est, cum, studio fovendae quietis monasticae, ab Episcoporum potestate monasteria liberari & eximi ceperunt. Quod tamen in Gallia tentatum non fuit abique synodorum Decretis, & Regum nostrorum consensu: qui duo praestabant rescriptis suis, & exemptionis ecclesiasticae confirmationem, & in rebus temporalibus quamplurimas immunitates. Nolo diutius immorari in hoc negotio, quod virorum eruditiorum industria illustratum est, & nostram quoque operam expectat in secundo Tomo. Id tantum hic observasse sufficiet, invitè Principibus tot libertates monasteriis contra jus commune non fuisse concessas, imò verò eorum consensum & Decretum interpositum fuisse. Quod abundè testatum reddit Clodovei II. Regis privilegium monasterio sancti Dionysij collatum anno DC LIX. quo immunitatem à Landericò Episcopo Parisiensi & ab alijs Episcopis se petente datam rescripto suo confirmat, ita ut nullus Episcopus aliquam potestatem sibi in ipso monasterio usurpare praesumat. De bonis etiam huic monasterio collatis, & eorum immunitate, eodem rescripto cavet, adeo ut monasterio, & in rebus spiritualibus consensu suo, & in temporalibus pleno jure regio prospexerit. Hanc exemptionem ad omnia quae Abbates S. Dionysij in Gallia construerent monasteria Stephanus II. extendit, illaque apostolica sedi immediatè subjecit anno septingentesimo quinquagesimo septimo. Bertefridus Ambianensis Episcopus, de consensu Coepiscoporum suorum, privilegium libertatis monasterio Corbeia à Clothario Rege condito concessit anno sexcentesimo sexagesimo quarto. Quod privilegium non solum Regis consensu, sed precibus quoque nitebatur: *Dum tanti gloriosissimi Principis petitio intercessit*, inquit ille. Quinetiam regio decreto confirmatum esse constat ex literis Theodorici Regis, qui electionem Erchemberti Abbatis probat *secundum sanctum privilegium, quod ex regali munificencia & Sacerdotum concessione indultum est, de semetipsis eligere rectorem.*

Concil. Chalcedonense c. 4. rti id xlv. Agath. no. xix & Synodus Agath. c. 17. & 18. Concil. Aurel. c. 19.

Concil. Ilerd.

Exrat Proceprum Clodovei II. Concil. Gallia.

Extant diplomata T. I. Conc. Gall.

Covarruvias in Episcopo l. 4. De ant. part. 2. c. 6. f. v.

ration. dicit

pro c. p. m. de anti. cap. h. de.

red. l. x.

conditio dicitur in c. 4.

Con. II.

Goffridus & Bernardus in loco laudato cap. supra.